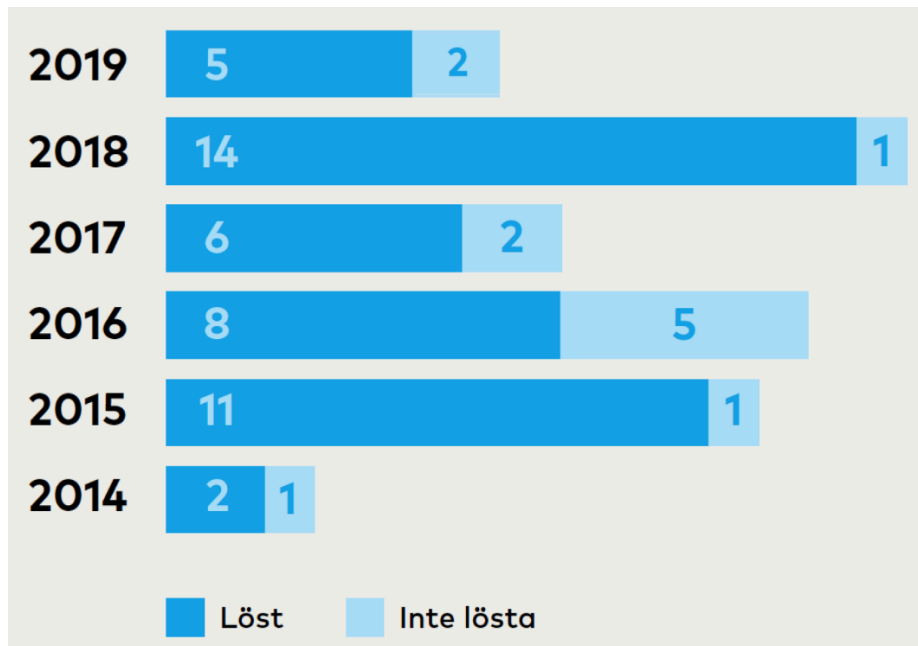

Sammanfattning

Gränshinderrådet upprättades 2014 av samlarbetsministrarna på initiativ av statsministrarna. Rådet har sedan starten bidragit till få avklarad 58 gränshinder.

Gränshinderrådet synliggör problem med mobilitet för medborgare och företag i Norden i samarbete med organisationer som identifierar och löser gränshinder vilket både bidrar till transparens och en bred delaktighet i Gränshinderrådets arbete.

Gränshinderrådet arbetar efter tre prioriterade insatsområden:

1. Att eliminera eller avklara existerande gränshinder mellan de nordiska länderna
2. Att förebygga uppkomst av nya gränshinder
3. Att öka och effektivisera informationstjänsterna

1. Att eliminera eller avklara existerande gränshinder

Arbetet med att eliminera/avklara gränshinder börjar med att gränshinder identifieras av oftast de nordiska informationstjänsterna i samband med att medborgare och företag söker information om att förflytta sig över gränserna. Underlag bearbetas och Gränshinderrådet dokumenterar gränshindren i sin databas. Baserat på databasens innehåll prioriterar medlemmarna i Gränshinderrådet varje år ett antal gränshinder som de väljer att arbeta med. Under vissa omständigheter, t ex om ärendet brådskar eller drabbar många personer, kan det vara möjligt att ad-hoc prioritera gränshinder som ännu inte finns i databasen.

Arbetet bedrivs tills gränshindret är löst eller till dess att berörda departement eller myndigheter meddelat att gränshindret inte kan lösas. Gränshinderrådet har endast en pådrivande roll, det är enbart beslutsfattare och de nationella myndigheterna i Norden som faktiskt kan lösa gränshinder, genom avtal- eller regeländringar i sina respektive länder.

Gränshinderrådets avklarade hinder 1 januari 2018 – 30 juni 2019

Under perioden 1 januari 2018 – 30 juni 2019 har 22 av de prioriterade gränshindren avklarats. 19 har lösts och 3 har berörda departement beslutat att avskriva.

De lösta hindren är

1. Dokumentationskrav för folkbokföring i Norge
2. Rätt till tjänstledighet för politiskt uppdrag från arbete i annat nordiskt land (löst i Norge)
3. Finska fyramånadersregeln
4. Erkännande av grönländska körkort (löst i Danmark)
5. Nordiska undersköterskor i Danmark – beviljande av behörighet/auktorisation som social-og sundhedsassistent (löst för norska helsefagmedarbejder)
6. Lägre ersättning vid föräldraledighet till följd av studiestöd från "fel" land
7. Krav på utbyte av utländska körkort i Danmark
8. Anmälan till fel A-kassa kan medföra förlorad rätt till ersättning
9. Krav på att omfattas av olika länders arbetslöshetsförsäkring utan avbrott för att inte riskera lägre arbetslöshetsersättning
10. Åldersgräns för inträde i svensk A-kassa
11. AT-tjänstgöring i Finland för svenskutbildade läkare
12. Ersättning för patientresa mellan Norge, Finland och Sverige (löst i Norge och Finland)
13. Ledarhund vid resa (löst i Finland)
14. Mobil livsmedelslokal som första ankomstplats i Finland
15. Erkännande av föräldraskap för familjer med samkönade föräldrar (när man flyttar till Finland)
16. Ansökning till norsk gymnasieutbildning

17. Import af norske lakseyngel til Sverige
18. Angående krav på resedokument vid flygresor i Norden
19. Oklarheter kring socialförsäkringstillhörighet för de ESS-anställda som arbetar både i Sverige och Danmark

Avskrivna gränshinder (behandlade, men som de berörda departementen inte kunde lösa)

20. Norsk intern skattepraxis gör det svårt att lösa uppdrag i byggbranschen
21. Tidskrävande formalia i förbindelse med gränsöverskridande förflyttning av provtagningar av marina däggdjur
22. Midlertidig import af heste mellem Norge og Sverige

Några exempel på resultat (angående punkterna 1, 2, 3):

- Personer bosatta i ett annat nordiskt land som har haft en anställning i Finland för en kortare period än 4 månader omfattas nu helt av socialförsäkring i Finland där de arbetar. Det handlar om uppskattningsvis 1 500 personer. (1)
- Nordbor har upplevt problem med folkbokföring i Norge på grund av höga dokumentationskrav och oenhetlig hantering i den norska administrationen. Gränshinderrådet har uppmärksammat detta och norska myndigheter har rapporterat att problemet är nu avhjälp. (2)
- Arbetspendlare till Norge (ca. 35 000 personer) från ett annat nordiskt land har nu samma demokratiska rättigheter som personer i hemlandet. Det vill säga den nya norska lagstiftningen ger arbetspendlarna till Norge möjlighet att ta tjänstledigt för att delta i politiskt arbete i hemkommunen (t ex som fullmäktigeledamot för att delta i nödvändiga möten eller arbeta som kommunalråd i en svensk grannkommun). Gränshinderrådet har frågan fortfarande på agendan i syfte att nå en lösning för hela Norden. (3)
- Vidare kan det nämnas att gränshindren avseende punkterna 8,9 och 10 påverkar cirka 35 000 personer som är bosatta i Sverige och arbetar i ett annat nordiskt land. Om de förlorar sitt arbete övergår de till svensk a-kassa. I dag pendlar cirka 70 % av de 70 000 dagliga pendlarna från Sverige till ett annat nordiskt land. Beräkningarna är gjorda på att cirka 70 procent den yrkesverksamma befolkningen i Sverige är medlemmar i en a-kassa.

2. Att förebygga nya gränshinder

I gränshinderarbetet ingår också att förhindra att nya gränshinder uppstår.

Hur det förebyggande arbetet ska gå till beskrivs i handlingsplanen för nordisk mobilitet 2019–2021. Alla fackministerråd ska arbeta förebyggande inom sina områden, och så långt det är möjligt säkra att EU-lagstiftning genomförs likartat i Norden, och länderna ska samråda när de inför nya lagar och regler för att förhindra att nya gränshinder uppstår.

Även Gränshinderrådet och informationskontoren arbetar förebyggande. Ett exempel är det seminarium om långa handläggningstider i EU-ärenden om socialförsäkring i Helsingfors som arrangerades hösten 2018 av Gränshinderrådets sekretariat i samarbete med Info Norden och finländska Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten.

Seminariet gav seniorhandläggare från hela Norden bättre förståelse för de andra nordiska ländernas socialförsäkringssystem. Nya initiativ inom området togs fram. Exempelvis skulle utökad användning av skyddad e-post mellan de nordiska länderna kunna förkorta handläggningstiderna.

En fortsättningskonferens kommer eventuellt att avhållas 2020.

3. Att öka och effektivisera informationstjänsterna

Info Norden och de gränsregionala informationstjänsterna är helt- eller delvis finansierade av NMRS. Informationstjänsterna har tre uppdrag för Gränshinderrådet.

1. Informera privatpersoner om regler och myndighetskontakter i de nordiska länderna som rör sig över de nordiska gränserna.
2. Identifiera och rapportera gränshinder till Gränshinderrådets sekretariat i syfte att uppbygga den nordiska gränshinderdatabasen.
3. Utveckla lösningsorienterade workshops.

Info Norden och de tre gränsregionala informationstjänsterna ingår även i ministerrådets handlingsplan för mobilitet 2019–21 under målet om att stärka informationsinsatserna i Norden. Tillsammans har samtliga informationstjänster under perioden 1 juli 2018–30 juni 2019 genererat över 1 400 000 webbesök samt drygt 45 000 personliga kontakter (besök, e-post, telefon och gruppbesök).

	Besök webb	Facebook följare	Twitter följare	Personlig betjäning	informationsträffar och Seminarier
Info Norden	249 840	9 250	1 273	1 321	1 040
Øresunddirekt	938 097	1 850	718	13 970	7 343
Grensetjänsten NO/SE	219 794	780	96	15 473	1 737
Nordkalottens gränstjänst SE/FI/NO	22 031	710	153	2 743	1 783
Totalt	1 429 762	12 590	2 240	33 507	11 903

**De store fald i antal besøg på Info Nordens websider og henvendelser til Info Norden skyldes at Info Nordens websider har haft lav synlighed i søgemaskiner i store dele af den rapporterede periode. Mens resten af norden.org er flyttet til en ny webløsning, har Info Nordens sider ligget på et subdomæne. Info Nordens sider blev flyttet til den nye webløsning i slutningen af februar 2019.*

Gränshinderarbetet har effektiviserats genom att Gränshinderrådets sekretariat tillsammans med informationstjänsterna har utvecklat en gemensam samarbetsplattform, LOTS-gruppen (den Nordiska Lösningfokuserade Orienterande Tjänstgörande Samordnare-gruppen). Denna grupp träffas tre gånger om året.

Övriga insatser under 2018–2019

Nedan följer en kort beskrivning över insatser som gjorts inom mobilitetsområdet samt när det gäller gränshinderrådets organisation och internationella kontakter.

Gränshinderdatabasen

För att säkerställa att medlemmarna i Gränshinderrådet har det bästa faktaunderlaget till sitt förfogande när de prioriterar nya gränshinder och arbetar med de fall som redan prioriterats är det viktigt att Gränshinderdatabasen uppdateras årligen.

Samtliga olösta och avskrivna gränshinder (ca. 60 stycken) som finns i databasen har under rapporteringsperioden varit på kvalitetssäkring/uppdatering hos berörda departement. Med hjälp av svar från departementen har Gränshinderrådets sekretariat kunnat säkerställa att gränshinderdatabasen har korrekt information. Utöver befintliga fall har informationstjänsterna identifierat och inrapporterat nya gränshinder som har kvalitetssäkrats.

Under våren 2019 har gränshinderdatabasen dessutom fått en ny plattform. Den nya databasen kan nås på www.norden.org/sv/granshinderdatabasen

Länkportal

I dialog med arbetsmarknadens parter har det från parternas sida efterlysts en informationsportal för näringslivet. Nordiska ministerrådet har tagit fram en länkportal för näringslivet i Norden, främst med inriktning på små och medelstora företag.

För att ytterligare etablera och skapa ökad synlighet för länkportalen i Norden har sekretariatet valt att prioritera marknadsföringsinsatserna genom bland annat sökmaskinsoptimering (SEO).

<http://nordenbusiness.org/dk>

Gränshindergruppen

Gränshindergruppen samlar ledamöter från Nordiska rådets samtliga utskott. Gruppens uppdrag är att bevaka gränshinderrelaterade frågor och understödja Gränshinderrådets arbete genom att exempelvis politiskt lyfta fram mobilitetshämmande förhållanden i Norden. Gränshindergruppen och Gränshinderrådet har under perioden mötts två gånger, och ambitionen är att ha regelbundna kontakter för att gemensamt koordinera insatserna. Vid det senaste mötet den 8 april sammanträdde Gränshinderrådets nationella medlemmar sina respektive nationella medlemmar från Gränshindergruppen, vilket rapporterades som ett bra initiativ som kan användas i det fortsatta nationella gränshinderarbetet.

Internationella aktiviteter

Gränshinderrådet har fått fortsatt internationell uppmärksamhet och intresset för hur gränshindersamarbetet är organiserat har ökat. Gränshinderrådets sätt att arbeta med att inkludera såväl regionala- som nationella/nordiska aktörer i syfte att öka mobiliteten har beskrivits som en förebild för hur gränshinderarbetet ska bedrivas. Med anledning av detta har Gränshinderrådet inbjudits att presentera sin organisation i internationella konferenser.

Cross-border cooperation North Rhine-Westphalia/NL

Den 27 september 2018 var Gränshinderrådet inbjudet för att presentera sitt arbete och sin organisation i Bryssel för representanter från omkring 20 olika organisationer såsom DG-Regio (europeiska kommissionen), ITEM och cross-border cooperation North Rhine-Westphalia/NL. Efter en konferens som DG-Regio arrangerade i Köpenhamn tillsammans med Gränshinderrådet i januari 2018 fanns intresse från bland annat Maastricht University och Benelux att kontakta Gränshinderrådet för att lära sig mer om och det nordiska gränshindersamarbetet för att ta reda på ifall en liknande modell skulle passa för deras lokala arbete.

ITEM

Gränshinderrådet deltog i ITEMs (Institute for Transnational and Euregional cross border cooperation and Mobility) årliga konferens som arrangerades av ITEM i Bryssel den 15-16 november 2018 i samarbete med European Committee of the Regions och DG-Regio (europeiska kommissionen). På konferensen, där representanter från europeiska gränsregioner deltog, presenterade Gränshinderrådet sin modell och deltog i debatt under temat "cross-border cooperation; challenges ahead".

CESCI

Den 25–26 april 2019 deltog Gränshinderrådet i CESCI (Central European Service for Cross-border Initiatives) internationella konferens i Budapest. Gränshinderrådet deltog i ett

panelsamtal om "Cross-Border Policy Making" och presenterade sin organiseringsmall under rubriken "The Nordic Model of Freedom of Movement".

Vidare medverkade Gränshinderrådet den 19–20 juni 2019 i konferensen "Legal accessibility among V4 countries" i Košice genom att presentera sitt arbete och deltog i en paneldiskussion med rubriken "Legal accessibility in Europe" med deltagare från bl.a. andra gränsregionala organ, den akademiska sektorn och europeiska kommissionen. Evenemanget anordnades av CESCO och var avslutningskonferens till ett projekt som finansierades av Visegrad Fund. Projektets mål var att ta fram ett V4-mekanism – genom att först och främst ta lärdom av det nordiska gränshinderarbetet – för att undanröja gränshinder mellan Visegradländerna.